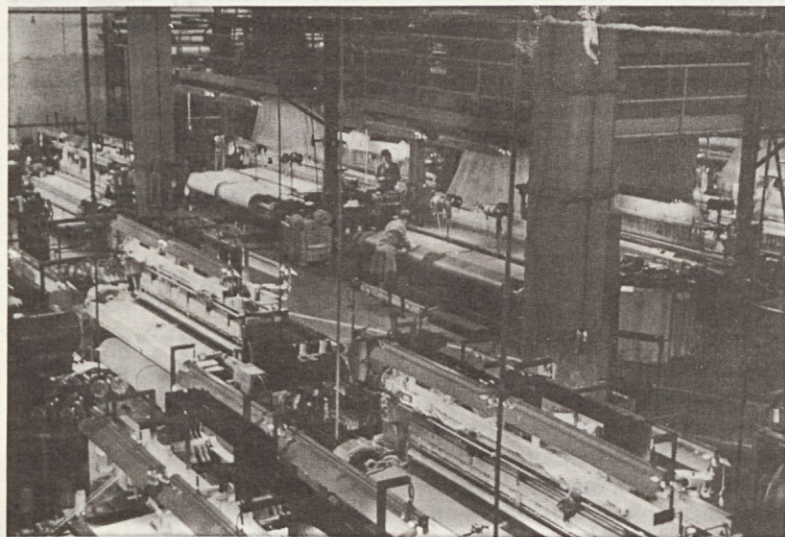

KAKO SMO GOSPODARILI V DEVETIH MESECIH LETOŠNJEGA LETA

Poslovanje naše delovne organizacije v letošnjem letu še naprej spremljajo veliki problemi, vsled česar je rezultat po 9 mesečnem obračunu zelo skromen. Glavni problemi, ki spremljajo naše poslovanje se kažejo predvsem v nenormalno visokem naraščanju vseh stroškov. Surovinam in repromaterialom so se nabavne cene v odnosu na januar-ske, dvignile preko 130 %. Za več kot 150 % so narasli stroški energije, uslug in transporta, poleg tega pa naraščajo tudi stroški poslovanja, ki rezultirajo iz obremenitev dohodka in čistega dohodka.

Poleg tega, da so stroški povzročili podražitve naših proizvodov, se na jugoslovanskem in na svetovnem trgu dekorativnih tkanin, srečujemo s konkurenčno proizvodnjo, ki nudi tovrstne tkanine po znatno nižjih cenah. V teh pogojih je izredno težko zagotoviti našim izdelkom s prodajno ceno tako stopnjo pokritja, da bi dosegli normalni poslovni rezultat.

Negativni vpliv naraščanja cen surovin in materialov se kaže predvsem tudi v tem, da je potrebno za finansiranje enostavne reprodukcije vse več poslovnih sredstev. Ta poslovna sredstva bi po normalni poti morali zagotoviti iz ostanka čistega dohodka, kar pa seveda, zaradi pre nizkih prodajnih cen, ni mogoče.

Naslednji vir iz katerega je mogoče nadoknaditi manjkajoča poslovna sredstva so krediti. To pa dodatno zmanjšuje poslovni rezultat, vsled visokih obrestnih mer; Obrestna mera je v letošnjem letu dosegla stopnjo 146 %.

Ker je naša delovna organizacija velik izvoznik – izvoz znaša 25 % fizične proizvodnje – imamo možnost najemati za pripravo materiala za izvozni program in za finansiranje izvoza od trenutka prodaje do deviznega priliva, dinarske kredite. V ta namen, v povprečju koristimo cca 1 milijardo namenskih kreditov, kar je približno 80 % od skupne kreditne mase.

Ker se je v letošnjem letu obrestna mera takozvanih selektivnih kreditov namenjenih izvozu izenačila z obrestno mero za kratkoročne premostitvene kredite, pomeni to za nas novo dodatno obremenitev dohodka.

Nadalje na izpad dohodka vpliva tudi relativno velik izvoz. V letošnjih 9 mesecih je Dekorativna izvozila 1.143.000 t.m. tkanin v skupni vrednosti 2,02 milijardi dinarjev ali 4.472.000 dolarjev. Vrednost tega izvoza predstavlja v skupni vrednosti realizacije 22,4 %. V količini pa ta izvoz pomeni 25,6 % od skupne izvršene proizvodnje.

Smatramo, da smo pri tem obsegu izvozne realizacije, zaradi nerealnega tečaja do tujih valut (25 %) izgubili na dohodku približno 50 S milijard, k čemur lahko prištejemo tudi izgube zaradi nepravočasno prejetih (zamude so večmesečne) izvoznih stimulacij.

Poslovanje v letošnjem letu so spremljali tudi problemi na področju oskrbe s surovinami in drugimi repromateriali. Medtem ko na domačem trgu ni bilo večjih problemov glede količinske oskrbe, pa smo pri uvozu najosnovnejših reprodukcijskih materialov imeli velike probleme, predvsem zaradi devizne nelikvidnosti Poslovne banke. Po rednem postopku z odprtjem akreditiva in dobaviteljem, praktično ni bilo mogoče realizirati nobenega posla v zahtevanem roku, da ne bi prišlo do zastojev.

Da je bilo zastojev zaradi kasnitve uvoženih repromaterialov sorazmerno malo je razlog v tem, da smo dobro polovico vsega uvoza v vrednosti 1.500.000 \$ realizirali po kooperacijskih in kompenzacijskih pogodbah.

Brez teh poslovnih povezav bi bilo naša proizvodnja v letošnjem letu zelo okrnjena in zastoji bi brez dvoma povzročili še mnogo slabši poslovni rezultat.

Obseg proizvodnje gotovih tkanin je v odnosu na postavljeni plan za letošnjih 9 mesecev za 5 % nižji. V primerjavi na lanskoletno realizirano proizvodnjo v enakem obdobju, pa je za 2 % nižja. Na nerealiziran planiran obseg proizvodnje predvsem vpliva zmanjšana proizvodnja pliš tkanin, katerih smo v primerjavi na plan izdelali za približno 7 % manj in kar za 13 % manj kot v lanskem enakem obdobju. Na zmanjšan obseg proizvodnje pliš tkanin je v prvi polovici leta vplivalo pomanjkanje surovine, katero ni bilo mogoče nabaviti pri domačem proizvajalcu in tudi ne pravočasno uvoziti. V drugem polletju pa se je povpraševanje na trgu za pliš tkanine zmanjšalo, tako da smo na nekaterih strojih zmanjšali obseg proizvodnje.

Kljub temu, da v celotnem obsegu proizvodnja zaostaja za lanskoletno pa se je produktivnost merjena v fizičnih enotah na zaposlenega delavca nekoliko zvišala in sicer v t.m. za 1 % in v m² za 1,6 %. Fizična produktivnost na zaposlenega delavca je višja zaradi ponovnega zmanjšanja števila zaposlenih. V odnosu na enako obdobje lanskega leta je letos v povprečju za 3,2 % manj zaposlenih v Dekorativni.

To postopno zmanjšanje števila zaposlenih je skladno s sprejeto usmeritvijo v našem srednjeročnem planu razvoja delovne organizacije, po katerem naj bi delovno intenzivne faze modernizirali in na ta način dosegli boljšo produktivnost in kvaliteto dela.

Zelo zaskrbljujoč pa je podatek o fluktuaciji v letošnjem letu. V letošnjih 9 mesecih je delovno organizacijo zapustilo 142 delavcev, kar pomeni 12 %. Torej kar krepko dosetino že usposobljenih delavcev je bilo potrebno nadomestiti z novimi neizkušenimi. To je prav gotovo vplivalo predvsem na kvaliteto naše proizvodnje, ki še vedno kljub uveljavljenju osnov in meril za stimuliranje kvalitetnega dela preveč zmanjšuje naš skupni rezultat.

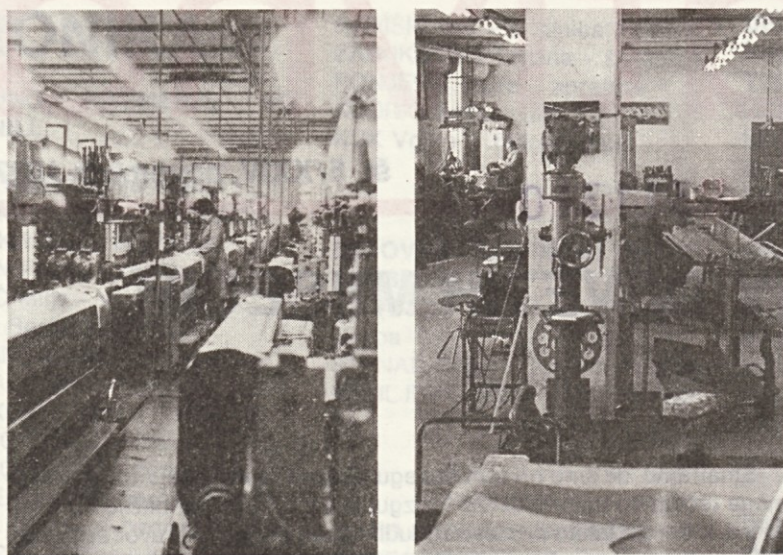
V celoti smo v letošnjih 9 mesecih zaradi slabše kakovosti od normativa izgubili preko 40 milijard dohodka. S stalno delovno silo in s potrebnim strokovnim izpopolnjevanjem je mogoče na tem področju prihraniti veliko.

Poleg tega pa ima slaba kakovost še posledično slab vpliv na celoten renome in poslovnost delovne organizacije.

Za tako velik odstotek delavcev, ki so zapustili našo delovno organizacijo so v veliki meri krivi relativno nizki osebni dohodki.

V prvem polletju, osebnih dohodkov zaradi določil takozvanega interventijskega zakona, sploh ni bilo mogoče povečati, in smo v tem obdobju obdržali osebne dohodke na nivoju december 1986. Seveda je vsled naraščanja življenjskih stroškov, standard zaposlenih realno

občutno padel, zato smo v prvi fazi po prenehanju določil zakona povečali stimulacijo za kakovost dela in s tem zvišali osebne dohodke za 10 %. Od 1. 7. 1987 dalje pa še osebne dohodke v osnovi za 32 %. Tako smo v povprečju na ravni delovne organizacije dosegli v 9 mesecih neto osebne dohodke na delavca v višini 193.000 din, kar je sicer za 99,2 % več kot v letu 1986, vendar pa za letošnje obdobje pomeni le 45 % povišanje v odnosu na januar tega leta.

Osebni dohodki realizirani v tej višini sicer res niso zadovoljivi, vendar pa nam izračunan rezultat za 9 mesecev jasno pokaže, da višjih osebnih dohodkov ne bi mogli iz doseženega čistega dohodka, obračunati. Od skupne vrednosti čistega dohodka 348 S milijard smo za osebne dohodke porabili 276 S milijard ali 80 %. Iz preostalih 72 S milijard pa smo formirali rezervni sklad 18 milijard, stanovanjski prispevek 10 milijard, za skupno in splošno porabo 10 milijard ter za poslovni sklad 34 milijard.

Iz tako formiranih sredstev za poslovni sklad pa smo pokrili obveznosti SiS materialne proizvodnje v višini 16,6 S milijard in namenili posojilu za nerazvite 15,5 S milijard. Tako torej ostane delovni organizaciji za dejansko povečanje učinkovitih poslovnih sredstev manj kot 2 S milijardi. Ta vrednost praktično ne predstavlja nikakršnega učinkovitega povečanja poslovnih sredstev in ne omogoča niti minimalne kompenzacije negativnih inflacijskih vplivov.

Gledano torej skozi delitev čistega dohodka je jasno, da naši osebni dohodki, pri tem rezultatu, ne morejo biti višji in jih je mogoče izboljšati le na osnovi boljšega rezultata in višje ustvarjenega dohodka.

Če ocenjujemo izvršitev glavnih poslovnih ciljev, ki smo jih z našim proizvodnim planom za leto 1987 opredelili, ugotovimo, da smo devet mesečno realizacijo, dosegli načrtovane naloge.

Na področju prodaje smo od načrtovanih 6.413.000 m realizirali v devet mesečnem obdobju cca 4.300.000 metrov, kar predstavlja 67 % načrtovane prodaje za leto 1987. V povprečju torej v fizični realizaciji zaostajamo za približno 8 %, kar je le delno mogoče opravičiti z manjšo prodajno aktivnostjo polletnih mesecev tretjega tromesečja.

Večji izpad realizacije pomeni nerealiziran plan izvoza, ki zaostaja za približno 15 % od načrtovanega fizičnega obsega. Tudi struktura po namenski prodaji ni uresničena. Načrtovali smo 43 % prodaje za pohištveno industrijo na domačem trgu, 20 % za prodajo v avtomobilsko industrijo, 28 % za izvoz in 9 % v prodajo v široko potrošnjo.

Zaradi manjšega obsega izvoza in predvsem zaradi manjšega plasmaja tkanin v avtomobilsko industrijo – le 11 % od načrtovanih 20 % – je bilo potrebno v pohištveno industrijo plasirati razliko približno 500.000 m in to praviloma tkanin, ki so ostale po opravljeni selekciji za izvoz in tkanin, ki so pohištveni industriji manj ustrezale, za kar je bilo potrebno priznavati posebne popuste.

Na področju proizvodnje nismo dosegli praktično nobenega cilja. Načrtovali smo 5 % rast, realizirali pa 2 % zaostanek. Produktivnost smo sicer povečali za 1,5 % vendar na račun zmanjševanja števila zaposlenih za 3,2 %, načrtovali pa smo rast zaposlenosti za 2 %.

V strukturi proizvodnje tkanin pa smo na ravni načrtovane tj. od skupne količine 43 % ploskih in 43 % pliš tkanin ter 8 % pliš pletenin ter 6 % zankaste pletenine.

Na področju finančnega poslovanja prav tako nismo dosegli rezultatov, ki smo jih s finančnim načrtom za leto 1987 predvideli. Predvsem nam ni uspelo obdržati obsega kratkoročnih kreditov na nivoju prejšnjega leta, vendar moramo pri tem upoštevati, da je bila inflacija znatno

nad ocenjeno za letošnje leto.

Nismo tudi realizirali programa investicij, katerega smo načrtovali v vrednosti 486 mio. Realizirali smo le nekaj manjših investicijskih nakupov v višini 55 mio din, kar predstavlja le približno 17 % obračunane amortizacije za 9-mesečno obdobje.

Ob tem moramo povedati, da smo sklenili z inozemskimi dobavitelji opreme pogodbe za nakup snovala v vrednosti 620.000 DM in nove predilniške linije za TOZD Predilnica Laško v vrednosti 1.600.000 DM.

Sam finančni rezultat, prav tako ni na nivoju načrtovanega iz razlogov o katerih smo že govorili.

Edino kar predstavlja boljši dosežek od lanskoletnega je ugodnejša delitev dohodka in čistega dohodka v korist poslovnega sklada, čeprav sredstva poslovnega sklada zadoščajo le za kritje obveznosti.

V zadnjem tromesečju letošnjega leta bomo morali realizirati poseben program, katerega je sprejel delavski svet.

Predvsem bomo morali realizirati načrtovani obseg prodaje. Znižati stroške poslovanja, predvsem pa znižati zaloge surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov.

Najmanj 20 % potrebnih surovin za proizvodnjo zadnjega tromesečja bomo morali koristiti iz obstoječih zalog surovin in polizdelkov, zmanjšati zalogo surovih tkanin za polovico ter zmanjšati zaloge gotovih izdelkov za najmanj 100.000 metrov v odnosu na stanje 30. 9. 1987. Realizacija teh globalnih ciljev bo omogočila še zadovoljivo likvidnost naše delovne organizacije in razmeroma primeren poslovni rezultat ob koncu leta.

KAZALCI USPEŠNOSTI POSLOVANJA I.-IX. 1987 DO DEKORATIVNA

	I.-IX. 1986	I.-IX. 1987	indeks
1. Povprečno št. zaposlen. (v kalk. ure)	1144	958	
2. Celotni prihodek	10.024.474.000	19.792.833.659	197
3. Materialno posl. stroški	7.513.990.000	13.281.743.894	176
4. Porabljena sredstva	7.777.602.000	15.201.353.936	195
5. Dohodek	2.246.872.000	4.591.479.723	204
6. Čisti dohodek	1.513.742.000	3.025.405.811	200
7. Osebni dohodek	1.243.259.000	2.316.352.676	186
8. Osebni dohodek in skup.poraba	1.355.111.000	2.406.213.889	178
9. Akumulacija	158.631.000	576.791.922	364
10. Povpr.uporabl. posl. sred.	6.291.264.000	5.569.460.326	86
11. Proizvodnja v m	6.317.000	6.210.506	98
12. Izvoz	1.444.222.000	3.440.096.203	238
1. Dohodek na delavca	1.964.049	4.792.776	244
2. Dohodek na povpr. upor. posl. sr. 100	35,71	82,44	231
3. Akumulacija na povpreč. uporabl. poslov. sred. x 100	2,52	10,35	411
4. Akumulacija na dohodek x 100	7,06	12,56	178
5. Akumulacija na čisti dohodek	10,48	19,06	182
6. Osebni dohodki in skupna poraba na dohodek x 100	60,31	52,41	87
7. Osebni dohodki na delavca	1.086.764	2.417.905	222
8. Oseb. dohod. in skup.poraba na delavca	1.184.538	2.511.706	212
9. Čisti dohodek na delavca	1.323.201	3.158.044	239
10. Celotni prihodek na mat. posl. str. x 100	133,4	149,02	112
11. Celotni prih. na porab. sredstva	128,9	130,20	101
12. Produktivnost m ² /delavca	5,522	6,483	117
13. Izvoz v celotnem prihodu x 100	14,41	17,38	121

OSEBNI DOHODKI JANUAR – SEPTEMBER 1987

DO DEKORATIVNA

Povprečno število zaposlenih:	
iz ur dela	1.114
po stanju konec meseca	1.160

OSEBNI DOHODKI V BREME ČIST. DOHODKA

I.-IX. 1986	1.243.260.493
I.-IX. 1987	2.756.872.645
indeks	221,7

NETTO OD za čas dela in nadomestil (brez boleznin)

1.817.332.451

BOLEZNINE in bolniški izostanki v breme čistega dohodka	116,848.695
v breme social. zavarovanja (porodniška, nega, invalidnina)	92,169.556
POVPREČNI NETO OD na povprečno zaposlenega delavca po stanju konec meseca (vsa izplačila z nadomestili in bolezninami)	
v letu 1986	96.844
I.-IX. 1986	85.163
I.-IX. 1987	194.094
indeks I.-IX. 87/v letu 1986	200,4
indeks I.-IX. 87/I.-IX. 1986	227,9
POVPREČNI NETTO OD na povpreč. delavca iz ur dela brez boleznin v breme socialnega zavarovanja	
v letu 1986	96.840
I.-IX. 1986	84.777
I.-IX. 1987	192.916
indeks I.-IX. 1987/1986	199,4
I.-IX. 12987/I.-IX. 1986	227,6
POVPREČNI BRUTTO OD razporejeni iz ČD na delavca iz ur dela	
v letu 1986	137.911
I.-IX. 1986	120.752
I.-IX. 1987	274.972
indeks I.-IX.87/1986	199,4
I.-IX.87/I.-IX.86	227,7

DELO NAŠE PRODAJNE SLUŽBE

Negativna gospodarska gibanja se v letošnjem letu v glavnem še stopnjujejo, kar pomeni, da je globoka gospodarska pa tudi družbena kriza zajela celotno bit naše družbe. Zato se normalno pojavljajo zahteve po iskanju novih poti – metod, ki bi omogočile prebroditi nakopičene težave – protislovja.

Tako torej tudi naša DO posluje v obstoječih družbenih razmerah. Ob nenehnem gospodarskem samopotrjevanju je tudi jasno, da je uspešnost poslovanja DO vse bolj odvisna od dobrega vodenja – samorganiziranosti znotraj DO.

Prodajo opredeljujemo kot eno izmed glavnih funkcij poslovanja, to pomeni, da ne predstavljaja več zgolj rutinske menjalne transakcije, potem ko je bilo blago proizvedeno oziroma, ko so se pojavili kupci. To je preživeto klasično komercialno pojmovanje prodajne funkcije. Novo pojmovanje prodajne funkcije se vklaplja v sodobni tržni koncept gospodarjenja – ne pomeni samo zbiranja naročil in fakturiranja temveč podrazumeva dodatne funkcije, kot na primer: analiziranje, planiranje, oblikovanje proizvodov, kontrola.

Ena od osnovnih značilnosti v letošnjem poslovanju prodajne službe pri nas so bile kadrovske organizacijske spremembe, kot posledica že navedenih gibanj v gospodarstvu in spreminjanje vloge in razmer v DO. Kadrovske spremembe so posegle do referentskih mest, predstavnikov, vodja domače prodaje do direktorja prodajne službe. Število predstavnikov se je povečalo. Sedaj pokrivalo tudi področje Srbi-

je, SAP Kosovo, SR Makedonije, na tej osnovi pa je povečano – izenačeno tudi število referentskih mest. V ožji prodajni službi smo organizacijske kadrovske spremembe zaokrožili z uvajanjem funkcije koordinatorske prodaje in funkcije marketinške službe.

13. oktobra 1987 se je ožja prodajna služba prvič sestala v svojih prostorih v celotni zasedbi. Sklicatelj srečanja je bil tov. Kragelj Franc, ki je sestanek tudi vodil. Osnovni namen in misel srečanja pa je bil: spoznavanje – predstavitev novih članov, presek dela v dosedanjem obdobju, pomen in vloga prodajne službe še posebej s poudarkom na nalogah v zadnjem kvartalu letošnjega leta in s tem omogočanje doseganja načrtovanega dohodka DO. Tov. Kragelj je med drugimi podal tudi osnovni okvir načrta za leto 1988. Novi direktor prodaje tov. Darko Mahkovec je v kratkem razložil svoje videnje prodajne službe in njeno vlogo v DO in tudi že načrtal nekatere takojšnje naloge v prodaji in napovedal izdelavo celovite prodajne koncepcije – strategije. Po krajšem odmoru je sledil še delovni sestanek čisto operativnega značaja na katerem smo med drugim podali mnenje prodaje o kolekciji 1987, se dogovorili o vzorčenju nove kolekcije 1988 in se pripravili za beograjski sejum pohištva v novembru.

Skupni vtis srečanja sestanka je bil pozitiven, ugoden tudi optimističen, to pa nas v prihodnosti obvezuje.

Zupančič Tomislav

ROČNA TKALNICA

Že pred 25. leti je bila v naši tovarni ustanovljena ročna tkalnica. Začetni namen te, je bil da bi tu porabili ostanke prej iz strojne proizvodnje. Kupci, ki so prihajali so bili navdušeni nad izdelki. Ker je bilo vedno več naročil se je pokazala potreba, da smo organizirali večjo ročno tkalnico.

Danes imamo na oddelku pet vodoravnih in šest pokončnih strojev. Prve so namenjene tkanju blaga, blazin, pregrinjala, druge pa za izdelavo preprog in tapiserij. Najprej smo delali manjše tapiserije, kasneje pa smo prešli na zahtevnejše slikarske tapiserije. Mnogo smo jih že izdelali in visijo v raznih hotelih, poslovnih prostorih npr. v Cenkarjevem domu, Vili Bled, Sekretariatu LO Poljče, hotelu Lev, ljubljanski banki Brdo pri Kranju.

Tudi naša tovarna ima v svoji

lasti 18 tapiserij, ki pa visijo v poslovnih prostorih same tovarne, nekaj pa jih imamo razstavljenih v gradu Grimšče na Gorenjskem. Trenutno imamo v delu tapiserijo po osnutku slikarja Karla Pečka iz Slovenj Gradca, ki je namenjena za tamkajšnje poročno dvorano. V dogovoru pa smo še s slikarjem iz Hamburga in našim slikarjem rojakom, ki živi in dela v Ameriki.

Omenim naj samo, da te tapiserije zahtevajo veliko truda, estetskega čuta in prizadevnosti tkalk.

Po naročilu strank pa delamo tudi preproge, pregrinjala, okrasne zavese in manjše tapiserije. Z našo barvno paletto pa jim tudi svetujemo in naredimo izdelek po njihovih željah. Vsi naši izdelki so izdelani iz naravnih vlaken, kar da izdelku še posebno prijeten in lep videz.

Sieberer Marjeta

DELO DISCIPLINSKE KOMISIJE V PRVEM POLLETJU LETOŠNJEGA LETA

Skupna disciplinska komisija, ki je organizirana za temeljni organizaciji, ki imata sedež v Ljubljani in delovno skupnost je od 31. 1. 1987 do 26. 6. 1987 obravnavala 27 zahtevkov za uvedbo disciplinskega postopka. Število zahtevkov se je v primerjavi s prvim polletjem lanskega leta povečala za tretjino.

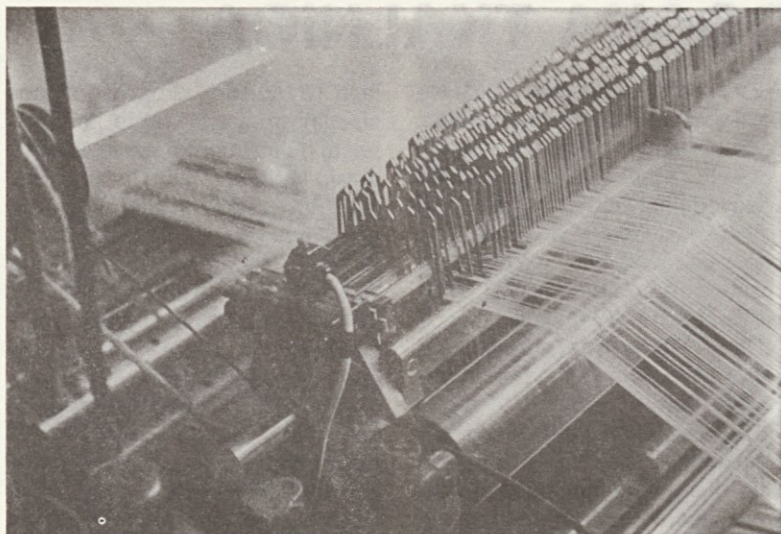
Na prvem mestu med kršitvami delovnih obveznosti so neopravičeni izostanki iz dela, bodisi da delavec izostane iz dela dan ali dva in svoje odsotnosti ne opraviči ali pa samovoljno zapusti delo. V primeru, ko delavec ne pride več na delo, mora disciplinska komisija sprejeti sklep o prenehanju delovnega razmerja. Delovna knjižnica se na podlagi sklepa zaključuje z zadnjim dnem, ko je dela-

vec še delal in se delavcu izroči, ko poteče rok za pritožbo.

Delovni tekst predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu predvideva, da bi bila samovoljna zapustitev, čeprav je tako ne imenuje, podana tedaj, če delavec ne bi prišel na delo sedem delovnih dni in v tem času ne bi obvestil svoje organizacije združenega dela o razlogih izostanka. Po uveljavitvi novega zakona o združenem delu torej v teh primerih ne bi bilo več potrebno uvajati disciplinskega postopka, ker bi zadostovala ugotovitev, da delavec brez opravičila sedem dni ni prišel na delo.

Med ostalimi kršitvami delovnih obveznosti za katere je izrekla disciplinska komisija milejše ukrepe pa so: kršenje predpisov o

varnem delu, fizično obračunavanje in vinjenost na delovnem mestu.

Vsi zahtevki za uvedbo disciplinskega postopka so bili podani v TOZD Proizvodnja tkanin. V TOZD Energetika in vzdrževanje v Delovni skupnosti in v TOZD Predilnica Laško, kjer imajo lastno disciplinsko komisijo pa v letošnjem prvem polletju takih zahtevkov ni bilo.

Na koncu lahko povzamemo,

da naša zakonodaja premalo poudarja odgovornosti za delovne obveznosti oziroma onemogoča delovnim organizacijam, da bi se znebile slabih in nestrokovnih delavcev. V javni razpravi o noveli zakona o združenem delu je bilo večkrat poudarjeno, da mora zakon omogočiti stalnost zaposlitve samo dobrim in vestnim delavcem, ne pa za vsako ceno ščititi tudi delavca, ki svojih delovnih obveznosti ne izpolnjuje.

§ PRAVNI NASVETI

DELOVNA, ZAVAROVALNA, POKOJNINSKA DOBA

Skupna delovna doba: je delovna doba delavca, ki je vpisana v delovni knjižici, kar pomeni, da gre za delovno dobo v OZD ali pa pri zasebnem delodajalcu.

Zavarovalna doba: v to dobo se po zakonu o temeljih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja upoštevajo naslednja obdobja:

a) Čas, ki ga je zavarovanec prebil po dopolnjenem 15. letu starosti v delovnem razmerju oziroma na delu, na podlagi katerega je bil obvezno zavarovan. Čas delovnega razmerja se šteje v primeru, če je opravljal delo s polnim delovnim časom, ali če je imel pravico delati s skrajšanim delovnim časom. Če je delal z nepolnim delovnim časom, se zavarovalna doba ugotovi s preračunom delovnih ur na poln delovni čas.

b) Čas bolniškega staleža po prenehanju delovnega razmerja, če je zavarovanec prejel nadomestilo osebnega dohodka.

c) Čas poklicne rehabilitacije, na katero je bil poslan delovni invalid itd.

č) V zavarovalno dobo se po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju všteta tudi čas neplačanega dopusta do 30 dni, čas zaporne kazni do 30 dni, ves čas pripora, če ta ni všteta v kazen zopora in čas odstranitve delavca iz organizacije združenega dela.

d) V zavarovalno dobo se všteta tudi čas kmetijske dejavnosti pod pogoji, ki jih določa v 10. in 11. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, pa tudi čas samostojne dejavnosti, kot to predvideva 9. člen navedenega zakona. Zakon predvideva tudi obvezno zavarovanje nekaterih drugih kategorij občanov kot npr. vrhunskih športnikov.

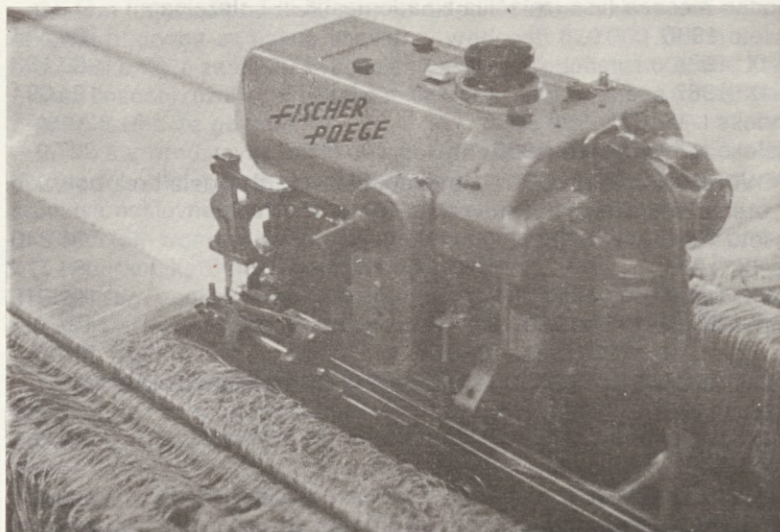
e) V zavarovanje se šteje tudi čas brezposelnosti, če zavarovanec prejema nadomestilo pri skupnosti za zaposlovanje, vendar lahko to zavarovanje traja največ eno leto.

Pokojninska doba: je sestavljena iz zavarovalne dobe in obdobja posebne dobe. Posebno

doba ureja še vedno veljavni del temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju.

Pri odmeri letnega dopusta se mora upoštevati skupna delavče-

va doba, ne glede na to, kje in kdaj je bila dosežena. Pri jubilejnih nagradah pa se upošteva delovna doba v naši delovni organizaciji.

VLOGA ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V INVALIDSKIH POSTOPKIH

Postopki in pravila, po katerih zavarovanci uveljavljajo svoje pravice pri SPIZ so določeni v **Pravilniku o postopku za uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.**

Uvedbo postopka lahko zahteva zavarovanec sam, zdravnik, ki zavarovanca zdravi ali zdravniška komisija pristojne zdravstvene skupnosti.

Izvedensko mnenje o invalidnosti poda invalidska komisija. Kdo bo v konkretnem primeru podal izvedensko mnenje, določi predsednik invalidske komisije. Preden izvedenski organ poda svoje mnenje o invalidnosti, mora strokovni delavec strokovne službe skupnosti, v organizaciji v kateri dela zavarovanec, zbrati ustrezne podatke, potrebne za popolno in pravilno izvedensko mnenje.

Predsednik in člani invalidske komisije si lahko tudi neposredno ogledajo delovne naloge, na katere je razporejen delavec, ki je v postopku za ugotavljanje invalidnosti.

Vloga OZD v pripravljalnem postopku ugotavljanja invalidnosti

Ob uvedbi invalidskega postopka za ugotavljanje delavčeve preostale delovne zmožnosti je naloga naše kadrovske splošne službe, da pripravi in zbere vse

potrebne podatke za opis delovnih nalog in opravil, ki jih delavec opravlja pred nastankom invalidnosti in opis del in nalog, ki jih bo delavec lahko opravljal po nastanku invalidnosti. Ti opisi morajo vsebovati:

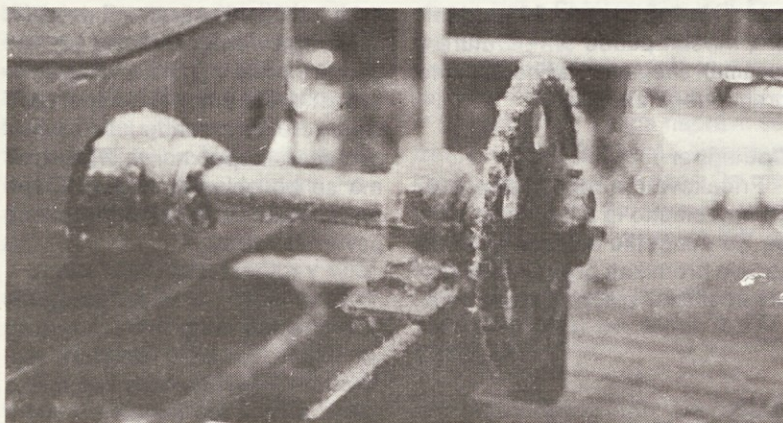
- zahtevano strokovno izobrazbo oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti,
- opis opravil, varstvenih naprav ter sredstva in opremo za osebno varnost,
- delovne in ekološke pogoje,
- psihofizične in posebne zahteve dela,
- način prihajanja na delo, oddaljenost stanovanja od delovnega mesta

- mnenje delavca in organizacije o načinu in možnostih zagotovitve drugega ustreznega dela. Prav pri zadnji točki sodeluje tudi specialist medicine dela.

Strokovni delavec skupnosti sodelovanju z delavcem, ki je v postopku pripravi tudi socialno in delovno anamnezo. Ta obsega podatke o dopolnjeni starosti in pokojninski dobi delavca, zgodovino dela, ekonomske in socialne razmere ter zabeleži opažene posebnosti oziroma lastnosti delavca.

Poleg vsega naštetega lahko predsednik invalidske komisije zahteva še druge podatke, za katere oceni, da so potrebni za pravilno izvedensko mnenje.

Po pravilniku o postopku za uveljavljanje pravic iz pokojninskega invalidskega zavarovanja je od 1. 1. 1987 na obravnavi prisoten tudi predstavnik delovne organizacije, vendar njegovo mnenje nima nikakršnega vpliva na izvedensko mnenje invalidske komisije. Ustvarja se videz, kot da posamezni dejavniki na področju invalidskega in zdravstvenega za-

varovanja delujejo dokaj nekoordinirano. Skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja odloča o pravicah iz invalidskega zavarovanja preveč neodvisno od organizacije združenega dela, ki ostajajo le pasivni izvrševalci obveznosti, določenih v sklepih skupnosti.

Marija Tanko

OKTOBER – MESEC VARSTVA PRED POŽARI

Kot vsako leto bomo tudi letos izrabili ta čas za pregled in oceno naše usposobljenosti v protipožarni zaščiti. Moram reči, da je v primerjavi na lansko leto naša osveščenost padla. To lahko potrди naša malomarnost, ki se izkazuje v zadnjih primerih začetnih požarov. Vzrok: preveč prahu in iskra ter odvrženi cigaretni ogorek. Da ne govorimo o kajenju na nedovoljenih mestih.

Obvestila in članki ne zaležejo kaj dosti, posebno pri nekaterih.

Upravni odbor gasilskega društva je predlagal, da se proti kršiteljem ostreje nastopi. Spremenjen naj bi bil tudi način obveščanja o mestih, ki naj bi bil enak, kot je v večini tekstilnih tovarnah. Odgovornost vsakega delavca mora biti večja. Če to kdo ne bo jemal resno, bo morala slediti dis-

ciplinska odgovornost. Drug problem, ki nas tare je pridobivanje novih članov in članic za tekmovalne desetine. Posebno si želimo vestnih, ki bodo redno hodili na vaje saj le to dviguje morale celotni ekipe. Sedanje ekipe so dobre in zaslužijo vso pohvalo, vendar se vztrajno redčijo in potrebne so nove moči.

Tudi orodje in oprema se stara. Naše cevi, obleke, čelade pa tudi vozilo bo potrebno zamenjati ali dopolniti. Vsaka nabava je draga, zato bo potrebna postopna nabava.

Na koncu bi se dotaknil še pojem gasilec. Po mojem mnenju bi moralo biti to ime bolj spoštevano. K dobremu imenu pa lahko prispevamo samo mi s korektnim obnašanjem, poštenostjo in prizadevnostjo.

Stane Istenič

BILI SMO NA PLITVICAH

Letošnje leto smo organizirali izlet na Plitvice. Ker je na Plitvicah v jeseni najlepše, smo se odločili za soboto 3. 10. 1987. Odhod je bil predviden za šesto uro zjutraj. Bilo je sedem avtobusov z 290 udeleženci. Z nekoliko zamude smo se odpeljali skozi Ljubljano, po dolenski magistrali do Nova mesta in nato čez Gorjance do Metlike. Tam smo bili ob 8. uri. Do 9. ure smo si posamično ogledali Metliko in njene lokale nakar smo se odpeljali proti Slunju in naprej proti Plitvicam. Ker je bila vožnja dolga so si na avtobusih preganjali dolgčas vsak po svoje. Sendviče, ki smo jih dobili smo že pojedli in tudi popili smo že kaj. Na Plitvice smo prišli ob 11,15. uri kjer nas je že čakalo kosilo. Kosilo je bilo dobro in tudi postrežba je bila zelo kvalitetna. Seveda je bilo tudi tu nekaj pripomb, ker v kosilo ni bila vključena tudi kava in kozarec vina. Toda tisti, ki cenijo dobro hrano in odlično postrežbo so bili zadovoljni. Po kosilu je bil previden ogled narodnega

parka. Tu se je nekoliko zataknilo. Za 300 ljudi bi morali imeti vsaj tri vodiče in te smo po predhodnem dogovoru tudi imeli rezervirane, vendar so nam prav vljudno dali vedeti, da vodičev ni. Po polurnem prigrabarjanju in dogovarjanju smo končno prišli do direktorja, ki nam je obljubil in tudi pripeljal dve vodički, ki navadno vodita tuje skupine po narodnem parku. Vendar se nismo razdelili v tri skupine kot smo bili dogovorjeni, ampak so odpeljale celo skupino. Tako, da pravega vodenja in razgledovanja ni bilo. Mislim, da je 300 ljudi le prevelika skupina. V tem času, si seveda nismo mogli ogledati veliko. Za ogled celega parka bi potrebovali vsaj dva dni. Po dveh urah in pol zmerne hoje smo bili spet v hotelu, kjer smo se sicer malce nerodno dogovorili za posamezne odhode avtobusov. Nazaj grede so se nekateri avtobusi ustavljali na različnih krajih. Vsi smo pa bili zvečer od 21. – 22. ure že v Ljubljani.

Vidmar Dušan

MLADINSKI IZLET V POSTOJNSKO JAMO

Bilo je sedem zjutraj, ko smo se dobili pri stari lokomotivi na Ljubljanski železniški postaji. Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, toda vseeno smo se dobre volje z vlakom odpravili proti Postojni – dogodivščinam naproti.

Po dobri uri vožnje, ki smo jo preživeli ob pesmih in raznih šalah, smo prispeli v Postojno. Še nekaj minut hoje in že smo bili pred vhodom v Postojnsko jamo. Kupili smo karte in počakali, da

se odpro vrata jame. Ko so nas spustili v jamo, so nas že čakali jamski vlakci, ki so najverjetneje edini v Jugoslaviji, če že ne v Evropi.

Po dveh kilometrih vožnje skozi hodnike in dvorane, pa ob velikih kapnikih, smo prispeli do mesta, kjer so nas čakali vodiči. Najprej so nas odpeljali čez most v špagetno dvorano (to je dvorana, ki ima polno majhnih kapnikov na stropu, ki so podobni špagetom),

nato skozi tunel, ki so ga naredili Italijani med obema vojnama, do človeških ribic. Vodiči so nam povedali marsikaj zanimivega. Na primer:

- da je v jami vedno 8 stopinj, pa naj bo to pozimi ali poleti
- da so človeške ribice slepe
- da so nekatere skale oblikovane tako kot, da bi gledal kakšno žival, npr. lev, kamela ipd.

Videli smo tudi dvorano, kjer so med drugo svetovno vojno partizani uničili zaloge goriva in raz-

streliva Nemcem. Jama je še po 44 letih črna, potem si lahko zamislimo, kako je bilo. Tako smo prišli do konca poti, kjer so nas spet čakali vlakci, ki so nas skozi koncertno dvorano pa do reke Pivke, ki ponikne v Postojnsko jamo, odpeljali do izhoda. Po ogledu jame smo se odpravili v gostilno Lovec na kosilo. Po kosilu pa smo še malo pokramljali in se polni lepih vtisov vrnili v Ljubljano.

Pušnik Miro

ŠPORTNO SREČANJE – ČETVERBOJ

Kot vsako leto, je bilo tudi letos organizirano športno srečanje delavcev tekstilnih delovnih organizacij. Do sedaj smo imeli troboj DEKORATIVNA – SVILANIT – INDUPLATI, od letos naprej pa imamo četverboj, ker se nam je pridružila še TOSAMA Domžale. V soboto, 17. oktobra 1987 je četverboj organiziral SVILANIT Kamnik.

Kot vedno, smo tudi letos tekmovali v šestih športnih disciplinah:

1. kegljanje, mešana ekipa (4 moški in 2 ženski)
2. streljanje, moška ekipa (3 tekmovalci)
3. odbojka, moška ekipa (6 tekmovalcev) ženska ekipa (6 tekmovalk)
4. namizni tenis, moška ekipa (2 tekmovalca) ženska ekipa (2 tekmovalki)
5. šah, moška ekipa (4 tekmovalci)
6. mali nogomet, moška ekipa (6 tekmovalcev)

Sodelovali oziroma tekmovali smo v vseh disciplinah. Letos je v naših ekipah tekmovalo tudi sedem delavcev iz TOZD Predilnica Laško. V soboto smo imeli srečo z vremenom, saj je ves dopoldan

sijalo sonce. Čeprav je lepo vreme ustrezalo samo nogometu, saj so le-ti igrali zunaj, ostali so tekmovali v različnih dvoranah, je tudi vsem ostalim tekmovalcem sonce polepšal dan.

Po zanimivem tekmovalstvu smo dosegli povprečen uspeh. Skupna uvrstitev je sledeča:

1. mesto, SVILANIT Kamnik
  2. mesto, INDUPLATI Jarše
  3. mesto, DEKORATIVNA Ljubljana
  4. mesto, TOSAMA Domžale
- Po posameznih disciplinah pa smo dosegli sledečo uvrstitev:
- kegljanje, 4. mesto
  - streljanje moška ekipa, 4. mesto
  - ženska ekipa, 2. mesto
  - namizni tenis moška ekipa, 2. mesto
  - ženska ekipa, 2. mesto
  - šah, 3. mesto
  - mali nogomet, 1. mesto

Naša uvrstitev ni najboljša, vendar ni bil tako pomemben končni vrstni red, kot to, da smo se delavci vseh štirih delovnih organizacij zbrali in se po enem letu spet srečali. Naslednje leto po organizirala četverboj TOSAMA Domžale

Milan KOČAR

bodo hladne. Okrog 20. novembra, močan padec temperature v planinah sneg. Vendar bo to samo prehodnega značaja.

December

Pričakovati je milo vreme pretežno oblačno in z bolj malo sonca. Že v začetku meseca se bodo začele premikati preko naših krajev atlantske zračne mnote z na-

livi s istočasnimi kratkimi predahi sončnega vremena. Okrog 12. decembra pride z južnimi vetrovi do razjasnitve in zmernih temperatur. Okrog 19. se z mlado luno vreme poslabša, zopet nalivi. Postopoma se bo ohladilo. Okrog 25. je pričakovati sneženje z dotokom severnih vetrov.

Anton Jesse

PRIPOROČAMO!

Pri Delavski enotnosti v Ljubljani bo v kratkem izšla zanimiva brošura z naslovom »Kako in kdaj v pokoj«. Namenjena je vsem tistim delavcem, ki se bodo upokojili v naslednjih nekaj letih – do leta 1990 in tudi kasneje. Če smo uvodoma zapisali »zanimiva«, potem je treba zapisati še: nadvse koristna za bodoče upokojence, ki bodo iz nje izvedeli, kaj jih v prihodnje čaka in na kaj morajo biti pozorni pri odhodu v pokoj; koristna in potrebna pa tudi tistim, ki se poklicno ukvarjajo s tem, da bodočim upokojencem pomagajo in svetujejo pri tako pomembni odločitvi, kot je odhod v pokoj.

Avtor Jože Kuhelj, priznani strokovnjak s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, v brošuri natančno – s konkretnimi primeri – pojasnjuje oblikovanje pokojninske osnove in odmero pokojnin, upokojitev zavarovancev, ki jim bo delovno razmerje prenehalo do 31. decembra 1989 in kasneje, ter upokojitev zavarovancev, ki jim je delovno razmerje prenehalo do 31. decembra 1986, pravico do pokojnine pa uveljavljajo do 31. decembra 1989 ali kasneje. Ob tem avtor pojasnjuje še najprimernejši čas za odhod v pokoj, ob koncu tudi pregled vsega, kar potrebujemo ob odhodu v pokoj.

ZAPOSLENA MATI

Zakaj, sprašujem se večere vse, zakaj mi živci vedno popuste, ko iz službe dan za dnem hitim objet sinove si želim.

Pred hišo že takoj zaslutim krizo spet bo joj, ob plotu torba mi sloni a nekam znana se mi zdi, v bližini žive duše ni pa mir, da te v ušesih zaboli.

Ko v kleti najdem še dežnik, poprosim masko za kisik, še jutraj bil je lep in nov, zdaj služi komaj za pokrov, če bi na njivi kje visel, bi vrabec, sraka vsak ušel.

Prebijam se naprej, hodnik stopnišče, glej, zabavnik, škornji, majica,

copat, ogrizek, jopica... naročje polni se pritisk narašča še.

Ker jed je kuhana, finale shranim za moža, začudo se zgodi, da smo ob štirih vsi, pozabim na objem, otrok pogledati ne smem.

Pa pride prvi, stisne se mi drugi PET na glas pove, a tretji s pesmico pozdravlja mamico.

Se vsedem, zjočem, trudim se, da jeza, žalost mimo gre, a zvečer, ko vse že spi, pobožam nežno lumpe tri.

Marjeta Bilban

NAPOVED VREMENA

November

Tudi november bo bolj sušen. Prva tretjina meseca bo sončna in topla. Če bo ob polni luni prevladal visok zračni tlak se bo lepo

vreme še nadaljevalo do 14. novembra. Okrog 16. novembra bodo prodrle s severnimi vetrovi nizke zračne mnote. Jutra in noči

NEVIDNI ČLOVEK

George Wells je napisal zgodbo NEVIDNI ČLOVEK. Mnogi mislijo, da je to izmišljotina, pa to sploh ni res. Med nami žive ljudje,

ki so nevidni za druge. Jaz sem že eden takih. Evo dva dokaza. Prišel sem v napol prazno trgovino. Prodajalki se pogovarjata pri pultu ob

blagajni. Pristopim in vljudno počakam, da dokončata razgovor: »O njej, kako se meče za njim...« Malo pokašljam in pristopim še bližje. Toda sploh me ne opazita. Stojim, čakam, kašljam, nič. Ne vidi me. Razočaran odidem. Pogledam nazaj, sploh me nista opazili.

Jezen sam nase stopim v bližnje gostišče. Že pri vratih opazim prazno mizo in grem naravnost k njej. Natakar sloni ob šanku in zdeha. Jaz gledam njega, on proti meni. Pomaham mu z roko, toda

on ne »trza«. Sploh me ne vidi. Torej bo le res, da sem neviden? Vstanem odhajam, pogledam nazaj. Nič. Sploh me ne opazi.

Sedaj bom iz obupa napravil še tretji preizkus. Šel bom v Narodno banko. Naravnost v trezor. Če me tudi tam ne bodo opazili, vam bom najbrž pisal iz HAVAJEV in MALLORCE.

Če pa me bodo opazili, no ja, vam bom pisal pa samo iz POVŠETOVE.

A. Jesse

NAŠI DELAVCI ODHAJAJO V POKOJ

KRISTINA FAJFAR
tkalka v tkalnici

V našo DO je Kristina prišla že leta 1957 in ji ostala zvesta vseh 30 let. Vsa ta leta je delala kot tkalka v več izumskem delu in več strojnem sistemu.

Koliko napora in zbranosti je bilo potrebno pri obvladovanju tako zahtevnega dela, ve le Kristina sama.

Za njeno dolgoletno, vstrajno delo se ji zahvaljujemo in ji želimo obilo zdravja, zadovoljstva in prijetnih trenutkov z vsemi, ki jih ima rada.

MONIKA DEŽMAN
prevzemalka materiala v pripravljalnici

Monika se je zaposlila v našem bivšem obratu »B« pred 25 leti. Vsa ta dolga leta je delala v od-

delku pripravljalnice pri raznašanju in prevzemu materiala. Svoje delo je imela rada čeprav je bilo marsikdaj povezano z fizičnim naporom. Za ves njen trud se ji zahvaljujemo in ji v pokoju želimo mnogo prijetnih in veselih dni.

MARINKA BAŠELJ
Adjustirka v šivalnici

Marinkina delovna pot v naši DO se je začela meseca marca 1966. Najprej je opravljala delo bavarja, ki je bilo dokaj zahtevno. Zaradi bolezenskih težav ji je bila priznana zmanjšana delovna zmožnost in s tem razporeditev v oddelek šivalnice. Svoje delo je opravljala vestno in prizadevno.

Zahvaljujemo se ji in ji želimo trdnega zdravja, zadovoljstva z vsemi, ki jih ima rada.

Marija Tanko

OB DNEVU MRTVIH

Življenje je kot reka, ki vsa lahkotna in bistra privre iz skalovja in se nato čedalje mogočnejša vali proti izlivu. Tu se njena pot konča. Vsa trudna in izmučena od dolgega boja z bregovi, kamenjem in otočki, sedaj počiva v prijetnem objemu morja. Kdor je kadarkoli užival v njeni igrivosti je ne more nikoli pozabiti. Tako kot ne moremo pozabiti ljudi, ki smo jih imeli radi, pa jih je usoda ločila od nas. Včasih je težko dojeti, da ne boš nikoli več videl našmeha, ki si ga imel rad in da ti njegova dobrota ne bo nikoli več pomagala prebroditi težav. Ampak tako je hotela usoda in treba jo je sprejeti. Spomin pa ne umre nikdar – v tebi bo živel večno. Vedno se boš spominjal besed, ki so te vodile v življenje in ti pomagale pri problemih, ki sploh niso bili problemi.

Sedaj spet mineva leto in spet je pred nami 1. November. To je čas, ko nam srce spet bolj intenzivno priključuje na dan spomine na ljudi, ki smo jih imeli radi pa jih ni več med nami. Sedaj je čas, da jim prižgemo luči življenja na svečah in jim sami v sebi rečemo HVALA ZA VSE.

Polona Vrtačnik

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi dragega očeta se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem ter njegovim prijateljem za izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sodelavkam iz tehnične službe hvala za prelepo cvetje, sindikalni organizaciji pa za podarjeni venec.

Stane ISTENIČ

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za izrečena sožalja ter sindikalni organizaciji za podarjeni denar namesto venca.

Dovč Kristina

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za izrečena sožalja ter sindikalni organizaciji za podarjeni denar namesto venca.

Rožnik Marija

Drage sodelavke in sodelavci

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem šivalnice, adjustirnice in apreture za dragoceno darilo, ki mi bo trajen spomin na vas in na čas, ki smo ga preživeli skupaj. Tov. Jermanu in tov. Tankovi lepa hvala za poslovilne besede ob slovesu. Celotnemu kolektivu želim v bodoče, še mnogo delovnih uspehov.

ŠKULJ Štefka

Drage sodelavke in sodelavci

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam za darilo. Kolektivu želim še mnogo delovnih uspehov.

KERŠIČ Anton

KRONIKA

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

TOZD Proizvodnja tkanin

Šališ Robert – pripravljalnica
Blažin Andreja – tkalnica
Pejić Zora – tkalnica
Drofenik Mitja – tkalnica
Murić Fazilja – tkalnica
Ačko Alenka – tkalnica
Božič Dejan – tkalnica
Lanišek Janko – tkalnica
Preksavec Jože – tkalnica
Pejković Marta – tkalnica
Maraž Daša – kem. laborat.
Vrankar Marko – barvarna
Jokić Aleksander – barvarna
Kajmaković Milan – apretura
Radovanović Branko – apretura
Mujezinović Rasema – šivalnica
Gazibara Melisa – šivalnica
Hođžić Azra – šivalnica
Žnidarič Anica – šivalnica
Marinković Jasminka – šivalnica
Vinković Srečko – šivalnica
Bajrić Nevzet – šivalnica
Vrhovnik Drago – SGI

TOZD Energ. in vzdrževanje

Kogovšek Janko – meh. del.

DSSS

Cuder Dragica – GPS
Magjar Danica – GPS
Mahkovec Darko – prodajalna sl.

TOZD Predilnica Laško

Cepuš Jože – vzdrž. in energetika
Kladnik Ana – Marija – KSS
Razboršek Janez – vzdrž. in energetika
Ajdnik Vitomer – predilnica
Polh Irena – kontrolna služba

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI

TOZD Proizvodnja tkanin

Horvat Marija
Čanić Stana
Đuzelović Zlatko
Pirkmaier Marija
Mikuljić Dragica
Sajovec Andrej
Grubar Melita
Mandić Ivka
Fojkar Tomaž
Radej Dušan
Krajačić Marjan

TOZD Energetika in vzdrževanje

Zorčič Igor

Delovna skupnost skupnih služb

Škrbinc Alojzija
Polše Marija

TOZD Predilnica Laško

Ilijavec Milan
Babič Erna
UPOKOJILI SO SE
Fajfar Kristina
Lah Zora
Pišotek Dragica
Horjak Mihael

DELOVNI JUBILEJI

30 let

Fajfar Kristina
Peternelj Štefka
Šajn Štefka
Kupljenik Ana
Lampelj Kristina
Sivka Avgust

25 let

Penezič Olga
Nemec Matilda
Rot Tončka
Eržen Rozalija

Strle Marija
Turk Brigita
Mlakar Ana
Prošič Justi
Dežman Monika
Gabrovšek Frančiška
Golob Mihael

20 let

Gimpelj Jožica

15 let

Vencelberg Terezija
Klemenčič Tomaž
Florjančič Marjan
Medle Bernarda

10 let

Česnovec Vida
Avramov Đina
Vinko Rozalija
Majden Katarina
Jurkošek Martina

POROKE

Vidmar Mojca por. Zupan
Horvat Marija por. Trbovc
Kovač Franc

ROJSTVA

Lakner Nataša – hči
Ninković Manda – hči
Ukman Janez – sin
Lapornik Cvetka – hči

ga tkalka Ivanka Dremelj in z vsemi drugimi, ki so jih bile stkale po motivih naših znanih slikarjev in zdaj visijo po imenitnejših ustanovah pa tudi v sami tovarni, da jih lahko pošilja po razstavah. Gre za motive Bernika, Spacala, Slane, Kogoja, Mojce Smerdu in drugih. Trenutno imajo tkalke v delu sliko Karla Pečka.

3To so kosi, v katerih je vložena ogromno dela, od 400 do 1000 ur,« sta dodali tkalki.

V svetu je ročno delo zelo cenjeno. Pri nas je sicer tudi vse bolj cenjeno, plačano pa, na žalost slabše.

»Radi imava svoje delo, ker je ustvarjalno, vedno si izmisliš kaj novega, saj se niti da prepletati na tisoč in en način, samo poglejte naš katalog, koliko različnih tkanj smo si izmislile v tej delavnici. Ampak, veste, plačane smo prav tako kot ostale, ki delajo za strojem,« sta se pritožili tkalki.

In ročno delo je prav gotovo nekaj drugega od strojnega, ker tu imaš samo svoje roke in glavo, nobenega strojnega pripomočka ni. Osem ur sedenja, dela s prsti, gledanja v statve in niti, to je zelo naporno delo.

»Včasih nas bolijo prsti, hrbtenica. No, ker ne delamo na normo, se lahko malo oddahnemo, ne da bi te zato kdo grdo gledal,« sta se razgovorili tkalki in dodali, da pa je dela vedno čez glavo, da jih lovi čas, kajti naročila so številna in do novega leta so povsem zasedene.

Zanimivo je, da Dekorativna sprejema naročila vsakega, ki si želi kaj ročno tkanega in ki je seveda tudi pripravljen plačati takšno delo. Prideš v prodajalno, po-

gledaš katalog in naročiš. To precej diši po zahodni poslovnosti in vsa pohvala tovarni.

»Dohodkovno sicer to ni zanimivo, a so tu druge zadeve,« so rekli v tovarni, ki letno izbruha na dan 8,5 milijonov metrov tkanin, od katerih jih gre polovica na tuje, največ v Skandinavijo, Kanado, Dansko, Veliko Britanijo.

Ročno narejene tkanine pa le včasih potujejo v tujino. Zanimivo je, da je bil zadnji naročnik nek Amerikanec, ki je njihov izdelek videl na razstavi v Almirirnih Grimščah.

Sprva so v Dekorativni ustanovili ročno tkalnico zato, da ne bi metali proč ostankov, da bi tako kaj privarčevali, se obnašali ekonomično. Tako je bilo pred 25 leti, ko so tkanine nastajale večinoma iz volnenih vlaken. Potem so se zadeve zelo zasukale v prid sintetiki in v Dekorativni bi jim bilo žal, da bi prekinili tradicijo, ki se je že uveljavila pa so nadaljevali z delom in surovine kupovali posebej za to delavnico. Zdaj natanko vedo, kaj hočejo. Izpod rok njihovih tkalk nastajajo prave umetnine poleg vsakdanjih praktičnih reči kot so blazinice, zavese, preproge.

Tako imajo ponuditi kaj posebnega, lepega, nevsakdanjega. Opozarjajo nase na raznih razstavah – mimogrede: na razstavi v Slovenj Gradcu so si pridobili naslov mojstrske delavnice – in prav je tako. Malce vprašljivo je le, kako bodo pridobili mlade za to zahtevno delo glede na to, da je plačilo prav takšno, kakršno je za delo za stroji.

Albina Podbevšek

PISALI SO O NAS...

V JAVNI TRIBUNI – GLASILU OBČINE LJUBLJANA ŠIŠKA JE BIL OBJAVLJEN ČLANEK, KI JE NASTAL OB OBISKU NOVINARKE V NAŠI ROČNI TKALNICI.

Kako nastane slika iz tisočerih niti

Dekorativna tovarna je z več kot 900 zaposlenimi sicer okoren velikan s serijsko proizvodnjo, vendar goji tudi tradicijo ročnega tkanja. V prijetno urejenem prostoru, obitem z lesom, okrašenim z zelenjem izgubiš občutek, da si v tovarni, ker te spominja na umetniški atelje, v katerem ne manjka razstavljenih umetnin.

»Na teh statvah nastajajo preproge, prtički, blazine, posteljna pregrinjala in tapiserije. Slednje so najzahtevnejše. Nenehoma moraš delati z glavo in se tako zamotiš, da pozabiš na čas,« je raz-

lagala Justi Prošič, ki že 23 let tke na statvah v tej delavnici in ji je delo še vedno všeč, ker je zanimivo, ustvarjalno.

Osem dolgih ur deset tkalk prepleta niti raznih barv na tradicionalnih statvah, na katerih potem nastajajo čudovite tkanine, požlahtnjene z ročnim delom. Vsaka tkalka da del sebe v izdelek. Zato so tkalke, ki zagotovijo kako veliko tapiserijo tudi zapisane z imeni in priimki na zadnji strani.

»Tako je tudi s tisto velikansko tapiserijo v Cankarjevem domu,« je z malce ponosa povedala dru-

— Ne vem, kaj naj storim. Ne morem ga prepričati, da je danes že ponedeljek.

Izdaja v 1500 izvodih DO Dekorativna, n.sol.o., Ljubljana, Celovška 280, tel. 574-316 – Uredniški odbor: Franc Hriberšek, Dušan Vidmar, Alojz Koncilja, Vrtačnik Polona, Jože Hrastnik, Marko Erbežnik, Tihomir Simončič, Vera Laznik, Barbara Tekavec-Benedičič – odgovorna urednica.

Tiska: Srednja šola tiska in papirja, Ljubljana, Pokopališka 33. Po zakonu o javnem obveščanju (Ur. list SRS, št. 121/72) je glasilo oproščeno davka na promet.